

Gezelle GEZONGEN

In tegenstelling tot vele andere negentiende-eeuwse schrijvers, is Gezelle niet in de geschiedenis verdwenen als een nobele onbekende: de meest muzikaal vertaalde dichter van de lage landen, heeft zo zijn eigen 'Dead Poets Society'.

Door zijn weergaloos gevoel voor ritme, rijm en klank, lijkt Gezelle soms een West-Vlaamse rapper avant la lettre. 'Gezelle Gezongen' brengt op geheel eigen(zinnige) en creatieve manier een hommage aan zijn leven en werk.

De 3 pijlers van Gezelles oeuvre (religie, natuur en taalspeelsheid) staan daarbij centraal en worden verweven met spitse vondsten en leuke anekdotes uit zijn leefwereld.

De muziek die dit levensverhaal invult is een kruisbestuiving tussen een klassiek timbre met gekende melodieën en lichte jazzinvloeden. In trio- of kwartetbezetting, staat de gevarieerde instrumentatie garant voor een gezellige en sfeervolle avond.

Kortom, genieten met de G van Gezelle....

'Gezelle gezongen' is een concert
met een uniek concept
op maat samen te stellen
voor elke gelegenheid

Gezelle Gezongen – de muzikanten

Bart Vandekerkhove – zang en woord

(Roeselare °1970) Bart Vandekerkhove startte zijn muzikale loopbaan in de koren van het Klein Seminarie en Sint-Michielsparochie in Roeselare en Die Boose uit Izegem. Hij studeerde aan de muziekacademies van Izegem (stadsmedaille op het eindexamen voordracht – o.l.v. *Veerle De Poorter* in 1996) en Leuven (grote onderscheiding op het eindexamen Lyrische Kunst o.l.v. *Bart De Kegel*). *Bij de zangstudies kreeg hij de steun van o.a. Mevr. Hilda Tondeleir, Hilde Coppé, Lieven Termont, Bart De Kegel en Ildiko Van Dyck.*

Als cross-over artiest zingt hij met 'Vocal4' gospel-en popliederen. Hij was freelance zanger bij *Ex Tempore* (o.l.v. *Florian Heyerick*) en was backing vocalist bij *The Golden Symphonic Orchestra*, het huisorkest van *Helmut Lotti*. In die hoedanigheid mocht hij backings verzorgen van o.a.: *The Supremes, Montserrat Caballé, Paul Michiels, Barbara Dex* en tal van andere artiesten in binnen- en buitenland. Tot eind 2010 maakte Bart deel uit van de *Bob Boon Singers*. Met 'One Night at the Crooners Club' zingt hij crooners en easy listening muziek, evergreens en jazz-standards en bij het gezelschap 'MinTh' (Muziek in Theater) was hij te zien in diverse opera-, operette- en musical producties.

Sinds 2013 is hij lid van *Verteldis*. Dit is een collectief van verhalenvertellers, dat gegroeid is uit de masterclass van *Chris Lomme*.

Hij is voorzitter van de *Guido Gezellekring* en lid van het *Guido Gezellegenootschap*. In 2018 verscheen zijn eerste boek 'Niet ver van myne deur, heb ik een raren gebeur... Gezelle in 170 raadsels'. Met het project 'Gezelle Gezongen' onderzoekt hij het muzikaal oeuvre op tekst van de meest muzikaal vertaalde dichter van de lage landen. Bij *Hans Kusters Music* verschenen ondertussen 2 CD's: 'Als de ziele luistert'.(2008) en 'Dichter bij de meester' (2019)

Met de voorstelling 'Lieve Meter' – waarin brieven van het IJzerfront, verhalen, poëzie en muziek ten tijde van Wereldoorlog I, centraal staan – brengt hij een muzikaal-poëtische hulde aan de frontsoldaten. 'Lieve Meter' verwijst naar de legendarische 'oorlogsmeters'.

www.bartvandekerkhove.be

Stan Driesen – Piano en accordeon

(°1977) Omdat bloed kruipt waar het niet gaan kan, ruilde Stan Driesen zijn kandidatuur psychologie in voor de muziek en bekroonde zijn opleiding aan het Lemmensinstituut, na een master klassiek piano met grootste onderscheiding, met een tweede master voor jazzpiano.

Begenadigd door muzikanten als Marc Erkens, Ewa Korniszewska, Ron Van Rossum, Frank Vagane, Pierre Vandormael, Dré Pallemmaerts, Erwin Vann, Bill

Carothers, Stephane Galland, Phil Woods ... legde hij zich toe op verschillende projecten gaande van tributes to the soul ('The Soul Messiahs') over groove jazz (met zijn Hammond-trio 'TriOrganics') tot muzikale verklankingen van poëzie ('Gezelle Gezongen') en nog vele andere free lance projecten.

Als leraar is hij actief aan de 'Hagelandse Academie Voor Muziek En Woord' in Aarschot en in Diest, waar hij tevens de pop&jazz-afdeling coördineert.

Johan Vandendriessche - baritonsax , basklarinet en fluiten

Johan Vandendriessche is als saxofonist-fluitist in vele genres bedrijvig: van wereldmuziek via hedendaagse klassieke muziek tot en met dance, en van volksmuziek via rock tot en met jazz in al haar vormen.

Hij debuteerde met Milkshake Banana en ACT Bigband, en speelde verder met o.m. het jazzorkest en bigband van de BRT, de WDR-bigband, Eurojazz Orchestra, de Harmonie van de Luchtmacht, de VLOS, Philip Catherine, Rum, Johan Verminnen, Raymond V.H.G., Dirk Blanchart, Claude Nougaro, Clare Fisher, Randy Crawford, Shirley Bassey, Debbie Harry , John Miles, Zoot Money, Georgie Fame, Palle Mikkelborg, Jon Christensen, Marlyn Mazur, Bill Frisell, Michael Gibbs, Michel Herr, Marc Moulin, Toots Thielemans, Quincy Jones, Roger Hodgson, enz...

In de lage landen speelde hij met dj Sven Vanhees en heeft hij getoerd met Tony Christie in Duitsland, Oostenrijk, en het Verenigd Koninkrijk. Verder waren er ook geïsoleerde optredens op diverse Engelse popfestivals en in de Royal Albert Hall in Londen.

Hij is actief als Musical Director met "The Belgian Swingjazz Orchestra", dat Belgische jazz van het Interbellum brengt, en met een loungeproject rond de Westcoast-jazz zoals die van Chet Baker, Paul Desmond en Gerry Mulligan. Hij is lid van 'Gezelle Gezongen', een trio (zang, piano, fluiten en rietinstrumenten) dat muziek brengt op basis van gedichten van Guido Gezelle, en daarmee de grenzen van het klassieke lied, kamermuziek en jazz verkent.

Ook treedt Johan op in België en Frankrijk met de Matthew Herbert Big Band, een Brits orkest onder leiding van producer/live sampler Matthew Herbert, die vooral gekend is van zijn werk voor Roisin Murphy en Björk.

Johan is medeoprichter van de Jazzacademie van Overijse-Hoeilaart, de Jazzafdeling van het Antwerpse Conservatorium en was hij deeltijds verbonden aan het Conservatorium van Gent. Hij geeft AMC, samenspel en muziekgeschiedenis – jazz & lichte muziek in de academie van Sint-Truiden en Diest. Als lesgever heeft hij vele hedendaagse jazz- en popmusici opgeleid die o.m. bij Sioen, Tomàn, Skeemz, El Tattou Del Tigre, Admiral Freebee, Arno, Laïs, Hooverphonic, Absynthe Minded, Lady Linn And Her Magnificent Seven, en het Brussels Jazz Orchestra spelen.

www.johanvandendriessche.be

Inhoudstafel

1.	STELLA MATUTINA.....	5
2.	FESTINA ¹	5
3.	ALS DE ZIELE LUISTERT	6
4.	DAPPER STRIJEN DE MUSSCHEN TUSSCHEN.....	6
5.	HET MEZENNESTJE.....	7
6.	TWINTIG MEZENVOETJES	8
7.	HET SCHRIJVERKE ¹ (<i>Gyrinus Natans</i>).....	9
8.	'T ER VIEL 'NE KEER	11
9.	O MOCHT IK	12
10.	HEETE POOTJES.....	13
11.	DE BEGRAVINGSKLOKKE / KERKHOFBLOMMEN (fragmenten).....	14
12.	TH. S. UURWERKMAKER	15
13.	DIEN AVOND EN DIE ROOZE <i>aan den voorgaande</i>	15
14.	TWEE HORSSEN ¹	16
15.	'T WAS 'N WARE !	17
16.	DE ZANGER	17
17.	AAN GUIDO GEZELLE	18
18.	MIETJE.....	19
19.	O MARIA, DIE DAAR STAAT	20
20.	MOEDERKEN	21
21.	IK MISSE U	22
22.	WEET GIJ WAAR DE WIND GEBOREN	23
23.	BOERKE NAAS.....	24
24.	DE NAVOND KOMT ZO STIL.....	27

1. STELLA MATUTINA

Ik heb zo lang, zo erre gegaan, ¹
gezocht en niet gevonden;
ik ben eilaas te verre gegaan
en 't onspeur ingeblonden! ²
En had daar niet uw sterre gestaan,
Maria, eer veel stonden, ³
Zo bleef ik in de wer, ⁴ in de waan,
en in de dood verslonden!

(1871?)

uit: Tijdkrans – Eergedichten (muziek: J. Ryelandt)

1 = verkeerd gelopen / 2 = verkeerde pad gedwaald / 3 = in korte tijd - onmiddellijk / 4 = in de war zijn

2. FESTINA ¹

(De Goede Herder) *

Volgen wille ik, Herder zoete,
volgen U, zo verre ik kan;
blijve, och arme, ik liggen, dan,
eer ik al mijn boosheid boete,
henenzink ² en sterven moete,
Here, Here, in stervensnood,
valle uw schaapke in Uwen schoot!

Eeuwig vrij van ongeval,
laat, zijn lijn ³ al uitgeleden,
laat het bij U binnentreden,
bindt het vaste in uwen stal;
laat het, daarin opgesloten,
vrij zijn van de wolvetoten: ⁴
Here, wilt dat 't weze, en 't zal!

(11/10/1896)

(* Alleen de strofen 4 & 5 werden getoonzet)

Uit: Rijmsnoer (muziek: J. Ryelandt)

1 = Haast u (mij te hulp) / 2 = uitgeput van zwerven / 3 = lijden - leed / 4 = wolvenmuilen

3. ALS DE ZIELE LUISTERT

Als de ziele luistert
spreekt het al een taal dat leeft,
't lijzigste ¹ gefluister
ook een taal en teken heeft:
blâren van de bomen
kouten ² met malkaar gezwind,
baren in de stromen
klappen ³ luide en welgezind,
wind en wee ⁴ en wolken,
wegelen ⁵ van Gods heiligen voet,
talen en vertolken
't diep gedoken Woord zo zoet...
als de ziele luistert!

(1859)

Uit: Kleengedichtjes (muziek: C. Van Rennès)

1 = zachtste / 2 keuvelen, praten, klappen / 3 = praten, spreken / 4 weide / 5 wei(de)

4. DAPPER STRIJEN DE MUSSCHEN TUSSCHEN

Dapper strijen ¹ de musschen tusschen
't hout, dat op de boomen staat;
eer ze, legschgezinden ², vinden
elke mussche heur' medemaat.

Neerstig dan aan 't nesten vesten ³
zijn ze, en, met hun' vogeltee'n ⁴,
doen ze haarkes, hooikes, strooikes
tot een keurig nestje ineen.

't Wiegske klaar, zoo vallen ze allen
stille; en, na geen lang verbei ⁵,
thuisgebracht van aver taver ⁶,
ligt in elken nest een ei.

Nog een, nog een, nog een ... och een
musschennest halfvol, zoo 'k zie;

en, dat worden musschen, tusschen
hier en nog een' weke of drie.

(1888)

Uit: Tijdkrans

1 = strijen (uitspr. Strien) = twisten, kijven / 2 = legschgezind = op leggen uit / 3 = nest bouwen / 4 = tee'n (mv. Van tee) = tenen / 5 = verbei = wachttijd / 6 = uit instinct bijgebracht (van aver taver = van ouder tot ouder; slaat op ei)

5. HET MEZENNESTJE

Een mezennestje is uitgebroken,¹
dat, in den wulgentronk²
gedoken,³
met vijftien eikes blonk;
ze zitten in den boom te spelen,
tak-op, tak-af, tak-uit, tak-in, tak-om,
met velen,
en 'k lach mij, 'k lach mij, 'k lach mij bijkans krom.

Het mezenmoêrtje komt getrouwig,
komt op den lauwen noen,
al blauwig⁴
en geluwachtig⁵ groen;
het brengt hun dit en dat, om te azen,
tak-om, tak-op, tak-af, tak-uit, tak-in,
ze razen,
en kruipen, vlug, het mezennestjen in.

Het mezenvaârtje zit - de loveren
verduiken 't voor 't gestraal -
te toveren,
al in de mezentaal;
daar vliegen ze, al med'een,⁶ te zamen,
tak-om, tak-op, tak-af, tak-in, tak-uit,
en, amen,
het mezennestje is weêrom ijele⁷ en uit.

6. TWINTIG MEZENVOETJES

TWINTIG mezenvoetjes
hippelen ¹ in 't groen,
zurkelende zoetjes, ²
zo de mezen doen.

Sprongen, recht en kromme,
doen ze elkander na,
op, neer, en omme,
ga en wederga. ³

Elk, op elk z'n taksken,
laat z'n tonge gaan;
elk het mezenfrakske, ⁴ en
't mezenmutske aan.

Voor die 't frakske maken,
één' duim, of drie kwart
kost het, van blauw laken,
met 'n lapken zwart.

Uit die kleene lapkes,
zwarter als laget, ⁵
snijen de mezen kapkes,
volgens hunne wet.

'k Zie ze geren spelen,
'k hoor ze geren, 's noens, ⁶
bobbelender kelen,
babbelen bargoens.

't Zit entwaar ⁷ 'n spinne,
't ronkt entwaar 'n bie:

snappen doen ze ze inne,
zonder 'een-twee-drie.'

Hoor ze vijzevazen, ⁸
altijd even stout;
reppen, roeren, razen,
weg en weer, in 't hout!

'Mij!' zo roept er ene,
'mij, die mugge!' – 'Dij?' ⁹
Wederroept ¹⁰ Marlene,
'Mij, Martijne, mij!'

Twee, die wetten weten, ¹¹
delen 't heltegoed: ¹²
eten en vergeten
mense en meze moet!

(10/01/1897)

Uit: Rijmsnoer (muziek: A. Preud'homme)

1 = wippen / 2 = zachtjes fluitend - stilletjes / 3 = paarsgewijze / 4 = mezenjasje / 5 = gitzwart / 6
= 's middags / 7 = er zit ergens / 8 = mallepraat verkopen / 9 = voor jou / 10 = antwoord / 11 =
kennen / 12 = twistgoed

7. HET SCHRIJVERKE ¹ **(Gyrinus Natans)**

O krinklende winklende ² waterding
met 't zwarte kabotseken ³ aan,
wat zien ik toch geren uw kopke flink
al schrijven op 't waterke gaan!
Gij leeft en gij roert en gij loopt zo snel,
al zie 'k u noch arrem noch been;
gij wendt en gij weet uwen weg zo wel,
al zie 'k u geen ogen, geen één.

Wat waart, of wat zijt, of wat zult gij zijn?
Verklaar het en zeg het mij, toe!

Wat zijt gij toch, blinkende knopke fijn,
dat nimmer van schrijven zijt moe?
Gij loopt over 't spiegelend water klaar,
en 't water niet méér en verroert
dan of het een gladdige windje waar, ⁴
dat stille over 't waterke voert. ⁵

O schrijverkes, schrijverkes, zegt mij dan, -
met twintigen zijt gij en meer,
en is er geen één die 't mij zeggen kan: -
Wat schrijft en wat schrijft gij zo zeer? ⁶
Gij schrijft, en 't en staat in het water niet,
gij schrijft, en 't is uit en 't is weg;
geen christen ⁷ en weet er wat dat bediedt: ⁸
och, schrijverke, zeg het mij, zeg!

Zijn 't visselkes ⁹ waar ge van schrijven moet?
Zijn 't kruidekes daar ge van schrijft?
Zijn 't keikes of bladtjes of blomkes zoet,
of 't water, waarop dat ge drijft?
Zijn 't vogelkes, kwietlende ¹⁰ klachtgepiep,
of is 't het blauwe gewelf,
dat onder en boven u blinkt, zo diep,
of is het u, Schrijverke, zelf?

En 't krinklende winklende waterding,
met 't zwarte kapoteken ¹¹ aan,
het stelde en het rechtte zijne oorkes flink, ¹²
en 't bleef daar een stondeke staan:
'Wij schrijven,' zo sprak het, 'al krinklen af
hetgene onze Meester, weleer,
ons makend en lerend, te schrijven gaf,
één lesse, niet min nochte meer;
wij schrijven, en kunt gij die lesse toch
niet lezen, en zijt gij zo bot? ¹³
Wij schrijven, herschrijven en schrijven nog,
de heilige Name van God!

1 = draaikever-watertor / 2 = scherpe bochten maken / 3 = mutsje / 4 = zou zijn / 5 = drijft / 6 = zo rap – snel / 7 = geen mens / 8 = beduidt / 9 = visjes / 10 = kwelende / 11 = manteltje / 12 = stelde flink – spitste / 13 = stompzinnig – dom

8. 'T ER VIEL 'NE KEER

Herinnering aan Beethovens Septuor

't Er viel 'ne keer een bladtje op
het water
't Er lag 'ne keer een bladtje op
het water
En vloeien op het bladtje dei ¹
dat water
En vloeien dei het bladtjen op
het water
En wentelen winkelwentelen ²
in 't water
Want 't bladtje was geworden lijk
het water
Zo plooibaar 'n zo vloeibaar als
het water
Zo lijzig ³ en zoo leutig ⁴ als
het water
Zo rap was 't en gezwindig als
het water
Zo rompelend en zo rimpelend
als water
Zo lag 't gevallen bladtje op
het water
En m' ha' ⁵ gezeid het bladtje ende
'et water
't Was niet 't een een bladtje en 't an-
der water
Maar water was het bladtje en 't blad-
tje water

En 't viel 'ne keer een bladtje op
het water
En blauw was 't aan de Hemel en
in 't water
En blauw en blank en groene blonk
het water
En 't bladtje loeg en lachen dei
het water
Maar 't bladtje was geen bladtje neen
en 't water
En was nie' meer als 't bladtje ook
geen water
Mijn ziele was dat bladtje: en
dat water
't Klinken van twee harpen was
dat water
En blinkend in de blauwte en in
dat water
Zo lag ik in de Hemel van
dat water
De blauwe blijde hemel van
dat water!
En 't viel 'ne keer een bladtje op
het water
En 't lag 'ne keer een bladtje op
het water.

(27/10/1859)

(De toondichters selecteerde deze strofen)

Uit: Nagelaten Dichtwerken VD (muziek: H. Vrienten /arr. K. Van Gryspere)

1 = deed / 2 = keren en draaien / 3 = licht, glad / 4 = lustig / 5 = men had

9. O MOCHT IK

Naar Hem

O mocht ik

o mocht ik

voor 't heilig Tabernakel staan,

o mocht ik

o mocht ik

daar brandend als een keerse staan,
o mocht ik
o mocht ik,
ontsteken daar en uitgegaan, ¹
o mocht ik
o mocht ik
naar Hem en in de hemel gaan !

(1860?)

Uit: Kleengedichtjes (muziek: G. Bachlund)

1 = ontstoken

10. HEETE POOTJES

Een schalkaard had een bie gevaân ¹
en hield ze bij heur vleren: ²
"Komt hier! - hij zag een jongske staan!
komt hier mijn knappe kerel!

Hier heb ik zulk een schoon fatsoen ³
van beestje, ik wil 't u geven:
past op maar van 't niet dood te doen,
en laat het beestje leven.

Kom aan; jen ⁴ hand; doet toe, 't vliegt weg;
doet toe want 't gaat ontsnappen!"
't Kind hield zijn handje toe: "Nie' waar,
hoe schoon dat is, hoe lieflijk!"

Ha! 't kindje wierd te laat gewaar
hoe schoon en hoe bedrieglijk.
Het liet het beestje los, en 't loeg ⁵
de traantjes uit zijn oogskes,

en zei 't: "Het beestje is schoon genoeg,
maar 't heeft zulke hete pootjes."

(december 1860)

Uit: Liedereren, Eergedichten et Reliqua

1 = gevangen / 2 = vleugels / 3 = model, exemplaar / 4 = je / 5 = lachte

11. DE BEGRAVINGSKLOKKE / KERKHOFBLOMMEN
(fragmenten)

Traagzaam trekt de witte wagen
door de stille strate toen ,
en 't is weenen, en 't is klagen
dat ze bin' de wijte doen!
Stap voor stap, zoo gaan de peerden,
traagzaam, treurig, stille en stom,
en zij kijken, of 't hun deerde,
dikwijls naar hun'meester om;
naar hun' meester, die te morgen
zijn beminde peerdenpaar,
onder 't kammen en 't bezorgen,
zei de droeve nieuwemaar .

Klokke gij klaagt!
Mijn ziele vraagt dien toon!
Uw stemme die giet mijn diep verdriet de wereld in.
Zij geeft meer vrije lucht aan traan
en zucht die 't herte overspanden
met d'ijzere banden der droefheid.

(1883)

Tekst: Alfons Mervillie

Zoo daar ooit een blomke groeide
over 't graf waarin gij ligt,
of het nog zoo schoone bloeide:
zuiver als het zonnelicht,
blank gelijk een lelie blank is,
vonklende als een rozenhert,
needrig als de needre ranke is
van de winde daar m' op terdt ,
riekend, vol van honing, ende
geren van de bie bezocht,
nog en waar 't, voor die u kende,
geen dat u gelijken mocht!

(mei 1858)

12. TH. S. UURWERKMAKER

God geeft den tijd bij dag en jaar,
ach neen, bij kleene tikskes maar,
en 't laatste tikske komt alear
men 't peist of weet, eilaas, te zeer ¹!
De wijzer wijst elke uur en tijd,
maar de uur niet dat gij schuldig zijt
te sterven! Zijt dus voorbereid,
de wijzer wijst naar de eeuwigheid

(1880) Theodore Sabbe, *Kortrijk 13-3-1810 - † 7-6-1880

Uit: Zielgedichtjes (muziek: N. Van der Elst)

1 = te snel

13. DIEN AVOND EN DIE ROOZE

aan den voorgaande

'k Heb menig uur bij u
gesleten en genoten,
en nooit en heeft een uur met u
me een enklen stond verdrotten.
'k Heb menig menig blom voor u
gelezen en geschonken,
en, lijk een bie, met u, met u
er honing uit gedronken;
maar nooit een uur zoo lief met u,
zoo lang zij duren koste;¹
maar nooit een uur zoo droef om u,
wanneer ik scheiden moste,²
als het uur wanneer ik dicht bij u,
dien avond, neergezeten,
u spreken hoorde en sprak tot u
wat onze zielen weten.
Noch nooit een blom zoo schoon, van u ³
gezocht, geplukt, gelezen,
als die dien avond blonk op u,

en mocht de mijne wezen !
Ofschoon, zoo wel voor mij als u,
—wie zal dit kwaad genezen ?—
een uur bij mij, een uur bij u
niet lang een uur mag wezen;
ofschoon voor mij, ofschoon voor u,
zoo lief en uitgelezen,
die rooze, al was 't een roos van u,
niet lang een roos mocht wezen,
toch lang bewaart, dit zeg ik u,
't en ware ik 't al verloze, ⁴
mijn hert drie dierbare beelden: U,
DIEN AVOND — en — DIE ROOZE !

(1/11/1858)

Uit: Gedichten, Gezangen en Gebeden (muziek: C. Palange)

1 = kon / 2 = moest / 3 = van = door / 4 = zou verliezen

14. TWEE HORSEN ¹

ZE STAPPEN, hun' bellen al klinken, ²
de vrome ³ twee horsen te gaâr.
ze zwoegen, ⁴ ze zweten; en blinken
doet 't blonde gelijm ⁵ van hun haar.

Ze stappen, ze stenen, ⁶ ze stijven ⁷
de stringen ⁸; en 't ronde gareel.
het spant op hun' spannende lijven:
de voerman beweegt ze aan een zeel. ⁹
De wagen komt achter. ¹⁰ De rossen, ¹
gelaten in 't lastig geluid
der schokkende, bokkende bossen, ¹¹
gaan, stille en gestadig, vooruit.
Geen zwepe en behoort er te zinken,
geen snoer ¹² en genaakt ¹³ er één haar:
zo stappen, hun' bellen al klinken,
de vrome twee horsen te gaâr. ¹⁴

(28/1/1897)

Uit: Rijmsnoer (muziek: A. Boeck)

1 = 2 paarden / 2 = al klinkend / 3 = vrome =sterke kloeke / 4 hijgen / 5 = blonde glans / 6 = steunen / 7 = ze trekken strak aan 8 = tussen gareel en zwenkhout / 9 = teugel / 10 = de wagen volgt / 11 = van de stotende naven / 12 = zweepsnoer – slag / 13 = aanraken / 14 = al klinkend

15. 'T WAS 'N WARE !

'Past op,' zei Meester Heuverswijn,
'dat iemand, - wie die snaken zijn,
die 'k hoorde daar, met hand of mond,
een s ...e nadoen, dezen stond, -
nog durve! Wat bediedt mij dat?
Een schande is 't! En, 'k en weet niet wat
ik doen zal met den deugeniet,
die nog nen keer zal durven ...!' - Ziet,
daar hoort mij Meester Heuverswijn
weêrom ¹ entwat gelaten zijn,
van zulken aard, dat 't wonderwel
geleek 't onvoegzaam kinderspel: -
'Komt hier, gij, Jan! Wat hoore ik! Gaat
en seffens rechte in 't hoekske staat!
'k En doe,'² zei Jantje Poupaert, als-
of 't heel onschuldig ware:
'menheere, 't was 'n ware!'

(voor 18/10/1896)

Uit: Nagelaten dichtwerk

1 = iets / 2 = ik doe het niet = toch niet

16. DE ZANGER

De vedel aan de zijde, het lied in ziel en mond,
zo zwierf de zanger rond al in de oude tijden.
En riep hem stem- en schalenklank te midden leutig feestgedrang,
daar deed hij 't snaartuig ronken vol tov'rend' harmonie,
en zong de zielen dronken van klank en poëzie,
en zong de zielen dronken van klank en poëzie.

Nog zwerft alhier de zanger en doolt stilzwijgend rond,
doch, houdt hij zijne mond, zijn ziel is lied'renzwanger.
Zweeg vreemd gezang en dorperlied, verstiet men zijne tale niet,
nog zou de zwerver komen en rijzen in de zaal,
vol beelden en vol dromen en klank en bonte taal,
vol beelden en vol dromen en klank en bonte taal.

Weer zong hij u de sagen van uit de oude tijd,
der helden grootse strijd en grootser nederlagen:
de lichte sprook met vroede zin, het lied der abele dichttermin,
het lied ons in geschapen, dat niemand zingen dorst
het lied der Dietse knapen dat smacht in veler borst,
het lied der Dietse knapen dat smacht in veler borst.

(tekst: Albrecht Rodenbach)
(muziek: Renaat Veremans)

17. AAN GUIDO GEZELLE

Daar weet geen één den stillen troost,
Die door m'n kale kamer bloost.
't En is geen zonlicht van den Oost,
't En is geen lief, dat kust en koost...
Het is een oude beeltenis
Van hem, die schoon van eenvoud is
En prachtig droeg z'n droefenis...;
Gezelle..., m'n goede Gezelle!

Dààr, op uw voorhoofd staat geprint
Het lijden van een menschenkind,
En wen m'n blik uw blikken vindt,
Is 't of ge een verzeke begint...;
Een verzeke dat veel vergoedt,
Een dichteke, dat droomen doet...,

Een liedeke voor Vlaandren zoet,
Gezelle..., m'n Vlaamsche Gezelle.

Wanneer te sterven ging de zon,
De schemering heur webbe spon,
Wanneer de smart mij overwon
En ik die smart niet dragen kan;
Dan heb ik vaak me neergezet
Dicht bij dit oud-verkleurd portret...;
Dáár toeven was me een schoon gebed,
Gezelle..., m'n heilige Gezelle.

O geef me van uw eêl gezicht
De ziel die in uw oogen ligt;
De ziel, die, lijk een blom naar 't licht,
Naar God en Vlaandren stond gericht,
En leer het, zanger, leer het mij,
Door levensvreugd en stervenstij
Te dichten, simpel zooals gij,
Gezelle, m'n meester Gezelle.

Tekst: Alice Nahon
Muziek: Geraldine Dirckx Nicolaas

(1923)
(uit: Op zachte vooizekens)

18. MIETJE

't Meiske, met zijn' teelee¹ melk,
op zijn bloote voetjes,
lang, gelijk nen teruwstelk²,
zoetjes, zoetjes, zoetjes³
terdt⁴ het voort, en anders niet
als zijn teelee melk en ziet 't.

't Meisken hoorde: "Goeden dag!"
Zeggen, zoetjes, zoetjes:
"Mietje!" 't Meisken ommezag...
Op zijn bloote voetjes
viel de melk en, vol verdriet,
wie dat 't was en wist het niet.

Meiske, meiske, meiske snel⁵,
op uw bloote voetjes,
melk aan 't dragen, wacht u wel:
zoetjes, zoetjes, zoetjes,
mijdt⁶ u, meiske, en, hoort gij iet,
voor u, maar niet omme en ziet!

(20/5/1897)

Uit: Nagelaten dichtwerk VD7 (muziek: Jules Van Nuffel)

*1 teele = rond aarden vat / 2 = tarwestengel / 3 zachtjes / 4 terdt = treedt, stapt / 5 snel = mooi,
flink / 6 mijdt u = wees voorzichtig*

19. O MARIA, DIE DAAR STAAT

O Maria die daar staat,
gij zijt goed en ik ben kwaad¹:
wilt gij mijne arme ziele gedinken ²
'k zal u een *Ave Maria* schinken. ³

O Maria, die mij ziet,
gij hebt alles, ik heb niet ⁵;
wilt gij mijne arme ziele gedinken
'k zal u een *Ave Maria* schinken.

O Maria, in den strijd
toogt ⁷ dat gij ons moeder zijt;
wilt gij mijne arme ziele gedinken
'k zal u een *Ave Maria* schinken.

(tussen 1865 en 1870)

Uit: Liederen, Eergedichten en Reliqua (muziek: R. Ghesquiere)

*1 kwaad = slecht / 2 gedinken = gedenken / 3 schinken = schenken / 4 besteed = toegewijd / 5 niet
= niets / 6 deugden bloot = zonder deugden / 7 toogt = toon*

20. MOEDERKEN

't En is van u
hier nederwaard,¹
geschilderd of
geschreven,²
mij, moederken,
geen beeltenis,
geen beeld van u
gebleven.

Geen tekening,
geen lichtdrukmaal,³
geen beitelwerk
van stene,
tenzij dat beeld
in mij, dat gij
gelaten hebt,⁴
allene.

O moge ik, u
onweerdig, nooit
die beeltenis
bederven,
maar eerzaam laat
ze leven in
mij, eerzaam in
mij sterven.

(4/5/1891)

Uit: Nagelaten Dichtwerk (muziek: W. Vermandere)

1 = hier op aarde / 2 = gebeiteld op een grafsteen / 3 = een foto / 4 tekening of schilderij / 5 = nagelaten

21. IK MISSE U

Aan een afwezige vriend

Ik mis u waar ik henenvaar ¹
of waar ik henenkeer:
de morgenstond, de dagen rond
en de avonden nog meer!
Wanneer alleen ik tranen ween
't zij droevig hetzij blij,
ik misse u, o ik mis u zo,
ik mis u nevens ² mij!

Zo mist, voorwaar, zijn wederpaar ³
geen veugelke in 't net;
zo mist geen kind, hoe teer bemind,
zijn' moeder noch zij het! ⁴
Nu zingt men wel en 't orgelspel
en mis ik niet, o neen,
maar uwe zang mist de orgelklank
en misse ik al met een. ⁵

Ik misse u als er leugen vals
wil monkelen ⁶ zo gij loegt,
wanneer gij zacht mij verzen bracht
of verzen mededroegt.
Ik misse u nog... waar hoeft u toch,
wáár hoeft u niet gezeid...
Ach! 'k heb zo dikwijls heimelijk
God binnen u geleid!

Dáár mis ik u, dáár mis ik u
zo dikwijls, en, ik ween:
geen hope meer op wederkeer,
geen hope meer, o neen!
Geen hope, neen, geen hoop, hoe klein,
die 't leven overschiet; ⁷

maar in den schoot der goede dood ⁸
en misse ik u toch niet?

(14/1-23/2/1859)

Uit: Gedichten, Gezangen en Gebeden (muziek: W. Ferdy)

*1 = heenga / 2 = naast / 3 = partner / 4 = het kind / 5 = tegelijkertijd / 6 = glimlachen / 7 =
overblijven / 8 = Gezelle gebruikte dit woord zoals dat in West- Vlaanderen gewoon is, als iets
vriendelijks!*

22. WEET GIJ WAAR DE WIND GEBOREN

Numquid nosti semitas nubium? Kent gij dan de wegen van de wolken? (Job 37, 16)

Weet gij waar de wind geboren,
waar de dauw geboren is?
Weet gij kunstig op te sporen
wat hierbij, hierboven is?
Weet gij wat de sterren zijn,
wat de zon, de maan?
En wat in de bergen, in de mijnen
ligt en in de zee bevat?
Weet gij iets klaar uit te leggen
van al 't geen me ¹ u vragen kan?
Antwoordt dan en wil het mij zeggen:
Dichten...wat is dichten dan?

(29/06/1860)

Uit: Kleengedichtjes (muziek: P. Embrechts)

1 me = men

23. BOERKE NAAS

Wie heeft er ooit het lied gehoord,
het lied van Boerke Naas?
't En had, 't is waar, geen leeuwenhert,
maar toch, 't en was niet dwaas.

Boer Naas die was twee runders gaan
verkopen naar de steê
en bracht, als hij naar huis toe kwam,
zeshonderd franken meê.

Boer Naas, die maar een boer en was,
nochtans was scherp van zin,
hij ging en kocht een zevenshot, ¹
en stak daar kogels in.

Alzo kwam Naas, met stapkes licht,
en met de beurze zwaar;
hij zei: *'Och 'k wilde dat ik thuis
en in mijn bedde waar!'*

Al met 'n keer, ² wat hoort boer Naas,
juist bacht ³ hem in de tronk?
Daar roert entwat, daar loert entwat:
't docht Naasken dat 't verzonk!

En, eer dat 't veintjen asem kreeg,
zodanig was 't ontsteld,
daar grijpen Naas twee vuisten vast,
en 't ligt daar, neêrgeveld.

Hij hoorde noch hij zag bijkans, ⁴
't en voelde bijkans niet,
't en zij dat 't een pistole zag,
en zeggen hoorde *'... Ik schiet!'*

*'Ik schiet, zo gij, op staande voet,
niet al uw geld en geeft;
en g' hebt, van zo gij roert, m'n man,
uw laatste dag geleefd!'*

Boer Naas, die alle dagen vijf
zes kruisgebeden ⁵ bad,
om lang te mogen leven, peist ⁶
hoe hij in nesten zat!

*'Wat zal ze zeggen,' krees ⁷ boer Naas,
'wanneer ik thuiswaarts keer?
Hij heeft het weerom al verbuisd! ⁸
die zatlap, nog nen keer!'*

*'Hooft hier, mijn vriend, believe 't u,
toogt dat gij minzaam zijt,
och schiet ne kogel deur mijn hoed
en spaart mij 't vrouwverwijft!'*

*"k Zal zeggen, als ik thuis geraak:
men heeft mijn geld geroofd,
en, weinig scheelde 't, of ik had
'n kogel deur mijn hoofd!'*

De dief, die meer van kluiten hield
als van boer Naas zijn bloed,
schoot rap 'n kogel deur end deur
de kobbe ⁹ van z'n hoed.

'Bedankt!' zei Naas, en greep zijn slip: ¹⁰
'schiet nog een deur mijn kleed!' ¹¹
De dief legt aan en Naasken houdt
zijn pittedeerke g' reed. ¹²

'Schiet nog een deur mijn broek,' zei Naas,
'dan peist m'n wijf, voorwaar,

*als dat ik, bij mirakel, ben
ontsnapt aan 't lijfsgevaar.'*¹³

De rover zegt: *'Nu zal 't wel gaan,
waar is uw beurze, snel:
'k en heb noch tijd noch kogels meer...'*
'Ik wel,' zegt Naas, *'ik wel!'*

Zijn zevenschot haalt Naas toen uit
en spreekt: *'Is 't dat ge u niet,
in een- twee- drie, van hier en pakt,*¹⁴
*gij galgedweil,*¹⁵ *ik schiet!*

*'Ik schiet, van als gij nader komt,
uw domme kop in gruis,
en, zo gij Naas nog roven wilt,
laat uw verstand niet thuis!'*

En lopen dat die rover deed,
de benen van zijn lijf,
zo snel dat 't onbeschrijflijk is,
hoe snel ook dat ik schrijf!

Hier stop ik. Dichte een ander nu
ne voois¹⁶ op boerke Naas;
't is waar, 't en was geen leeuwenhert,¹⁷
maar toch, hij was niet dwaas!

(vóór 17/10/1868)

Uit: Rond den Heerd / Liederén, eergedichten et Reliqua (muziek: W. Ferdy)

*1 = pistool met zeven kogels / 2 = opeens / 3 = achter / 4 = bijna / 5 = gebeden verricht met
uitgespreide armen (dus kruisvorm) / 6 = denkt / 7 = huilde en pruilde / 8 = verkwist / 9 = bol / 10 =
jaspand / 11 = jas / 12 = billentikker, pandjesjas klaar / 13 = levensgevaar / 14 = wegkomt / 15 =
galgenaas / 16 = melodie of zangwijze / 17 = t.g.v. het overlijden van de beroemde Engelsman
Richard I (11 augustus 1866)*

24. DE NAVOND KOMT ZO STIL

De navond¹ komt zo stil, zo stil
zoo traagzaam aangetreden,
dat geen en weet, wanneer de dag
of waar hij is geleden².

't Is avond, stille... en, mij omtrent³,
is iets, of iemand, onbekend,
die, zachtjes mij beroerend, zegt:
"t Is avond en 't is rustens recht."

De boomen dragen⁴ gansch de locht⁵
vol groen, nog onbestoven;
en 'k zie, zoo dicht hun' blaren staan,
nog nauwlijks deur⁶ de hoven;
'k en hoore niets, al om end om⁷,
van 't zoetgekeelde vogelendom,
't en zij, het donker loof beneên⁸,
den nachtegaal zijne avondbeên

*1 = de avond / 2 = voorbijgegaan / 3 = in mijn omgeving / 4 = vullen met / 5 = lucht / 6 = doorheen
/ 7 = in wijde kring / 8 = onder het donker loof /*

(juni 1882)

Uit: Tijdkrans (muziek: K. De Wolf)

NIEUW - CD GEZELLE GEZONGEN – ‘Dichter bij de meester’

label: HKM Literatuur
p & c 2019 – HKM Records NV
www.hanskustersmusic.be – www.gezellegezongen.be

“DICHTER BIJ”

1) Morgendeuntje

T: Albrecht Rodenbach - M: Jozef Mertens

2) De zanger (duet met Riet Muylaert)

T: Albrecht Rodenbach - M: Renaat Veremans

3) Regendroppels

T: René De Clercq – M: René De Clercq

4) Aan Guido Gezelle

T: Alice Nahon – M: Geraldine Dirckx Nicolaas

5) Jeugd en liefde

T: Eugène Van Oye – M: Hendrik Waelput

6) Nachtlied (met Matteo Di Leonardo)

T: René De Clercq – M: René De Clercq

7) De begravingsklokke / Kerkhofblommen (met Simone Milsdochter)

T: Alfons Mervillie / Guido Gezelle - M: Alfons Mervillie

“DE MEESTER”

8) Dien avond en die rooze

T: Guido Gezelle – M: Cesare Palange

9) De uurwerkmaker

T: Guido Gezelle – M: Nancy Van der Elst

10) Mietje

T: Guido Gezelle – M: Jules Van Nuffel

11) t’ Was een ware (door Kurt Defrancq)

T: Guido Gezelle – Stem: Kurt Defrancq

12) Bezie die boze katte

T: Guido Gezelle – M: Jules Van Nuffel

13) Begijnhofklokke

T: Guido Gezelle – M: Anna Lambrechts Vos

14) O Maria die daar staat

T: Guido Gezelle – M: Remi Ghesquiere

15) Moederken

T: Guido Gezelle – M: Willem Vermandere

16) Weet ge waar de wind geboren

T: Guido Gezelle

Kortverhaal

“Een meid, een lady, een onderpastoor en veel roddels”

Tekst: Lieve Hoet – Stem: Katelijne Verbeke

Covertekening: Marec

GUIDO GEZELLE (1830 – 1899)

- ∞ 1830 Geboren te Brugge op 1 mei.
- ∞ Ouders: Pieter Jan Gezelle, een levenslustige tuinder en Monica Devrieze, een melancholische boerendochter.
- ∞ 1846 Leerling aan het Klein Seminarie te Roeselare.
- ∞ 1850 Studie aan het grootseminarie te Brugge. Deed zijn studies in het Frans
- ∞ 1854 Leraar aan het kleinseminarie te Roeselare. Priesterwijding op 10 juni.
- ∞ 1857 Leraar van de poësisklas in Roeselare.
- ∞ 1858 Dichtbundel 'Kerkhofblommen en Dichtoefeningen'.
- ∞ 1860 Overplaatsing naar Brugge, omdat de directie het niet eens is met zijn manier van lesgeven. Hij doet op een fanatieke manier aan politieke journalistiek in 't Jaer Dertig.
- ∞ 1861 Doceert wijsbegeerte aan het seminarium Anglo-Belgicum
- ∞ 1862 Dichtbundel 'Gedichten Gezangen Gebeden'. Gezelle dicht niet meer tot ca. 1877.
- ∞ 1865 Onderpastoor van Sint-Walburga te Brugge. Tijdschrift Rond den Heerd.
- ∞ 1872 Te Kortrijk aangesteld als onderpastoor na zijn Brugs debacle.
- ∞ 1880 'Liederen, Eergedichten en Reliqua'. Sticht het tijdschrift Loquela. Vertaling van 'The Song of Hiawatha' (H.W. Longfellow).
- ∞ 1881 'Kleengedichtjes'.
- ∞ 1893 'Tijdkrans'.
- ∞ 1897 'Rijmsnoer'.
- ∞ 1899 Overplaatsing naar Brugge waar hij sterft op 27 november.

foto: fotocollectie van het Guido Gezellearchief, Openbare bibliotheek Brugge, www.gezelle.be